

När ett hinder uppstår i klassrummet

Ett projekt avseende skolans arbete med extra anpassningar
Ett samarbete mellan Psykologi för Lärande, Barn- och elevhälsan
samt skolorna i Karlsborgs kommun

Rapport
Perioden 20160919 – 20170528
Skriven av:
Skolpsykolog Chen Yu Lam
Specialpedagog Ann- Helene Kristofferson

Till läsarna

För 3 år sedan genomfördes en lagändring i skollagen där arbetet med extra anpassningar tydliggjordes. Detta var för att fokus skulle flyttas till att man först och främst ska se över de anpassningar som görs inom ramen av ordinarie undervisning. En sådan lagändring skulle även ha den positiva effekten i form av att lärandehinder upptäcks tidigt och att det därmed blir lättare att hantera och ta bort dessa hinder.

I Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport 2016 ”Skolans arbete med extra anpassningar” noteras dock många brister och utvecklingsområden i 11 av de 15 skolorna Skolinspektionen har granskat. I denna rapport fanns mycket matnyttigt att hämta ifrån i samband med projektets start. Ett särskilt viktigt utvecklingsområde Skolinspektionen pekat på var att arbetet med extra anpassningar inte enbart är lärarens arbete. Skolinspektionen betonar vikten av att involvera den samlade elevhälsan och att lägga upp en gemensam strategi för arbetet med extra anpassningar.

Att som specialpedagog och skolpsykolog representera elevhälsan och ansvara för detta projekt har varit och är en spännande utmaning. En fälla vi ville undvika med detta uppdragsåtagande var att skolans pedagoger skulle uppleva oss som ”experter utifrån” som talar om för dem hur de ska arbeta. Projektet har därför präglats av en **kollaborativ anda** där lärarna involveras och är aktiva deltagare av arbetet.

Vi hoppas att denna rapport kan ge en inblick i hur vi gör ett försök att arbeta kollaborativt. Med detta sagt vill vi därför passa på och tacka alla Karlsborgs pedagoger, rektorer och skolledningen för ett fint samarbete. Ett särskilt tack till de pedagoger och skolpersonal som varit pilotpersoner till det digitala materialet och kommit med ovärderliga bidrag för att förbättra kartläggning, interventioner och utvärdering. All eran input är bevis på att **expertisen om skolan finns inom skolan**.

Med förhoppning om att vi har hittat ett systematiskt arbetsätt för elevernas lärande, välmående och utveckling.

Chen Yu Lam
Skolpsykolog
Psykologi för Lärande PFL AB
076 879 43 05
chen@pfl.nu

Ann-Helene Kristoffersson
Specialpedagog
Barn och elevhälsan i Karlsborg
072 253 72 62
ann-helene.kristoffersson@karlsborg.se

**Rapporten kommer att kontinuerligt uppdateras allteftersom projektet fortskrider. Vi som skriver rapporten är även projektansvariga. Om ni är intresserade av att veta mer om vårt arbete kan ni kontakta oss per telefon eller mail*

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Bakgrund – skolans arbete med extra anpassningar.....	5
Målsättning med detta projekt	7
Teoretiska och vetenskapliga utgångspunkter.....	8
Metod och genomförande.....	9
Resultat	12
Diskussion.....	14

Inledning

Under hösten 2016 har barn- och utbildningsförvaltningen i Karlsborgs kommun beslutat att utöka sin satsning på folkhälsoarbete. Tillsammans med folkhälsorådet i kommunen har processen hälsofrämjande skolutveckling startat. Målet är att utveckla skolan till en arena där alla barn och unga kan trivas, må bra och utveckla sina kunskaper och kompetenser. Detta för att medverka till att alla fullföljer sina studier och därigenom utjämna skillnader i hälsa. Genom att utöka de hälsofrämjande och förebyggande insatserna främjas psykisk och fysisk hälsa hos barn och unga i Karlsborg.

En av dessa insatser har haft särskilt fokus på att undersöka sambandet mellan lärande och psykisk hälsa och ta reda på hur förskola och skola i ett tidigt skede kan arbeta med lärandemiljön för att stödja elevernas välbefinnande och utveckling mot utbildningens mål.

Utgångspunkten för allt arbete inom Barn- och utbildningsnämndens (BUN) verksamhetsområden är de nationella styrdokumenterna, där barnet och eleven är i centrum. BUN strävar efter att uppfylla de nationella målen där alla elever ska ha uppnått minst godkänt i alla ämnen. Utifrån dessa insatser ökar förutsättningarna att nå målet.

Karlsborgs Barn- och elevhälsa har därför tillsammans med den externa verksamheten Psykologi för Lärande PFL AB påbörjat ett projekt inom ramen av skolans arbete med extra anpassningar.

Projektet som är grundat utifrån skolans obligatoriska arbete med extra anpassningar har en tydlig koppling till att stödja eleverna mot att nå utbildningens kunskapsmål.

Syftet är att finna ett arbetssätt i skolan där vi kan upptäcka hinder i lärandemiljön i ett tidigt skede, när hinder är av lindrigare art och således lättare att undanröja för att öka chanserna till måluppfyllelse. På så sätt kommer detta sannolikt bidra till ett ökat välbefinnande för eleverna då det finns starkt stöd för att lärande och hälsa hänger ihop.

Bakgrund - skolans arbete med extra anpassningar

Utifrån Skolverkets allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram definieras extra anpassningar som en stödinsats:

- när en elev riskerar att inte nå målen eller kunskapskraven
- utöver den vanliga undervisningen men inom ramen av ordinarieundervisning.
- av mindre karaktär när det kommer till hur mycket och hur länge stödinsatserna ska ges

Ur Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram ges konkreta exempel på vad extra anpassningar kan vara:

- Hjälpa att planera och strukturera schema över skoldagen
- Extra tydliga instruktioner för att sätta igång arbetet
- Färdighetsträning såsom lästräning
- Särskilda läromedel eller utrustning
- Enstaka specialpedagogiska insatser, såsom stöd av speciallärare under exempelvis två månader.

Vidare noteras det i skollagen kapitel 3, § 5:

”Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte annat följer av 8 §.”

8 § handlar om skyldigheten att anmäla till rektorn, som då ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds.

2016 publicerade Skolinspektionen kvalitetsgranskningsrapporten ” Skolans arbete med extra anpassningar”. Vid 11 av de 15 skolor som Skolinspektionen granskade noterades ett eller flera utvecklingsområden där följande huvudslutsatser dras:

- Arbetet med att utveckla och etablera arbetssätt med extra anpassningar är fortfarande i ett uppbyggnadsskede.
- Många skolor har inte identifierat vilka behov eleverna har.
- Eleverna får sällan de extra anpassningar de behöver för att ges förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.
- Skolan följer sällan upp effekten av de extra anpassningarna.

Utifrån Skolinspektionens rapport är det framförallt tre områden som behöver hanteras och förbättras:

- **Ta reda på de behov som verkligen finns hos eleverna.** En tillräcklig analys av elevernas behov saknas ofta vilket riskerar i att elever får fel insatser eller inte något stöd alls.

- ***Inte bara lärarens arbete.*** I denna granskning har Skolinspektionen pekat på vikten av att involvera den samlade elevhälsan och vikten av att lägga upp en gemensam strategi för arbetet med extra anpassningar.
- ***Följa upp effekterna och ompröva de extra anpassningarna.*** Det är med andra ord inte tillräckligt att endast sätta in anpassningar, skolan behöver försäkra sig om att de ger avsedd effekt och annars förändra dessa.

Målsättning med detta projekt

Utifrån de tre ovanstående förbättringsområdena Skolinspektionen lyft fram i sin rapport har målsättningen med detta projekt varit att:

- **Skapa ett enkelt, tydligt och konkret kartläggningsmaterial** för att undersöka lärandemiljö i relation till elevens behov.
- Projektet kommer **genomföras kollaborativt där lärarnas erfarenhet, elevhälsans perspektiv, rektorernas pedagogiska ledarskap, skollidningens organisatoriska kompetens och övrig befintlig och relevant kunskap samlas ihop.**
- Kartläggningsmaterialet och föreslagna extra anpassningar kommer utmynna i en **digital plattform som ska vara enkel för skolan och lärarna att använda systematiskt för att följa upp de extra anpassningar som prövats.**

Teoretiska och vetenskapliga utgångspunkter

Ett relationellt perspektiv

Ett relationellt perspektiv är ett specialpedagogiskt synsätt som betonar vikten av att undersöka vad som sker i interaktionen mellan olika parter. Utifrån detta synsätt behöver man betrakta en individs uppträdande ur ett socialt och miljörelaterat perspektiv. I skolsammanhang innebär detta ett antagande om att elevers möjlighet till måluppfyllelse kan påverkas av förändringar i lärandemiljöerna. Om ett lärandehinder uppstår betraktar man utifrån ett relationellt perspektiv att orsaken först och främst är att *eleven hamnat i svårigheter* och inte att elevens svårigheter är individbundna.

För mer information om det relationella perspektivet kan man läsa:

Emanuelsson Ingemar, Persson Bengt & Rosenqvist Jerry (2001). *Forskning inom det specialpedagogiska området - en kunskapsöversikt*. Stockholm, Skolverket.

Inlärningspsykologi

Inlärningspsykologi är en psykologisk teori som utgår ifrån att individer lär sig i samspel med miljön. Utifrån ett inlärningspsykologiskt perspektiv behöver man betrakta en individs agerande utifrån hur handlingarna fungerar i ett givet sammanhang. Inom ramen av skolan kan ett lärandehinder betraktas som att elevens förutsättningar och skolmiljöns egenskaper inte matchar varandra. För att komma åt problemet behöver förändringar göras i omgivningen så att eleven ges goda förutsättningar för ett ökat lärande. Flertalet av skolmetoderna inom inlärningspsykologin går ut på att synliggöra vilka ageranden som är studiefremjande och vilka som är studiehindrande. Stöd i forskningen avseende inlärningspsykologin finns inom områden som klinisk psykologi, individer med funktionsvariationer och skola och utbildning

För mer information om inlärningspsykologi kan man läsa:

Karlsson, P. (2010). *Beteendestöd i vardagen. Handbok i tillämpad beteendeanalys*. Natur & Kultur.

Empiri

Ett empiriskt förhållningssätt utgår ifrån att kunskap ska vara grundad i direkterfarenhet. Dessa erfarenheter får man genom observationer och iakttagelser av subjekt, mänskliga ageranden, situationer med mera. Inom den inlärningspsykologiska traditionen betonas det empiriska inslaget på så sätt att man prioriterar beskrivningar av människors agerande som bygger på observation och objektiv registrering.

För mer information om empiri kan man läsa:

Nicky Hayes (2000). *Doing Psychological Research: Gathering and Analyzing Data*. Buckingham, UK: Open University Press.

Metod och genomförande

Projektet har ägt rum under höstterminen 2016 med start 20161909 till och med vårterminen 2017 slut; 20170528. Arbetsmängden har varit i genomsnitt 2–3 arbetsdagar varannan vecka.

Huvudansvariga för projektet har varit skolpsykolog Chen Yu Lam och specialpedagog Ann-Helene Kristofferson. Arbetet kan beskrivas utifrån de 4 processerna:

1. Inläsning av riktlinjer, litteratur och material samt planering av det tvärvetenskapliga projektet.
2. Information om projektet med extra anpassningar inom skolorganisationens samtliga nivåer.
3. Ett nära samarbete mellan elevhälsan och pedagogerna för att utveckla ett digitalt kartläggningmaterial avseende extra anpassningar
4. Att använda kartläggningmaterialet för extra anpassningar systematiskt i hela skolkommunen och följa upp hur det fungerar.

1. Inläsning av riktlinjer, litteratur och material samt planering av ett tvärvetenskapligt projekt.

Process 1 har bestått av följande sekvens:

- Inläsning av skolans riktlinjer som exempelvis Skolverkets ”Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram” och Skolinspektionens rapport ”Skolans arbete med extra anpassningar”.
- Se över tidigare framarbetat stödmaterial som exempelvis: Umeå kommuns Levla Lärmiljön där syftet är att stärka skolans tidiga insatser för elever som hamnar i problemsituationer samt Skolkompassen – ett pedagogiskt kartläggningmaterial för lärare som möter elever som har svårt att navigera i skolan.
- Kolla igenom förslag på interventioner från litteratur och arbetsmaterial från externa aktörer såsom Habilitering och Barn- och ungdomspsykiatri.
- I och med den tvärvetenskapliga ansatsen har det även varit viktigt i början av projektet att avsätta tid och möten för att diskutera kommande arbetets upplägg. Mötena har behandlat ämnen som a) arbetet dittills med extra anpassningar i Karlsborgs kommun b) hur samarbetet ser ut överlag mellan elevhälsa och skolorna c) teoretiska och vetenskapliga utgångspunkter utifrån våra olika professioner som skolpsykolog och specialpedagog d) på vilka sätt är ramverken lika varandra? e) på vilka sätt är dem olika varandra? samt f) hur kan dessa sammanfogas på bästa sätt och stötta pedagogernas analys och dagliga arbete för elevernas lärande och utveckling.

2. Information om projektet med extra anpassningar inom skolorganisationens samtliga nivåer.

Process 2 har bestått av följande sekvens:

- Information avseende extra anpassningar har specialpedagog Ann-Helene Kristofferson under tidigare terminer (innan projektarbetets start) haft presentation, genomgång och

möten med majoriteten av Karlsborgs pedagoger. Utgångspunkten har varit Skolverkets allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram samt hur detta är kopplat till Karlsborgs elevhälsorutin.

- Under början av hösten 2016 presenterades projektarbetet för barn- och utbildningsnämnden, folkhälsoråd, ledningsgrupp inom barn- och utbildningsförvaltningen. Inom ramen av dessa möten fanns möjlighet att fånga upp funderingar och tankar avseende projektarbetets grundidé. Ett återkommande tema som diskuterades och lyftes fram var vikten av att genomföra projektet med ett kollaborativt fokus för att involvera lärarna där de är aktiva deltagare av arbetet.

3. Ett nära samarbete mellan elevhälsan och pedagogerna för att utveckla ett digitalt kartläggningsmaterial avseende extra anpassningar.

Process 3 har bestått av följande sekvens:

- 3 samlingsmöten med alla klasslärare i respektive skola i form av Carl Johanskolan (7-9 och gymnasium), Mölltorpskolan (F-6) och Strandskolan (F-6). Huvudsyftena med dessa möten var att a) informera om extra anpassningar b) hur dessa ingår i Karlsborgs elevhälsorutin c) samla in 3 förslag på extra anpassningar från varje lärare som de använder på daglig basis.
- Löpande under höstterminen 2016 träffade skolpsykolog och specialpedagog 5 lärare från Strandskolan, 3 lärare från Mölltorp samt 2 lärare från Carl Johan skolan. Syftet med dessa 10 konsultationer var att undersöka hur samarbetsformen mellan elevhälsa och pedagogerna kan se ut avseende extra anpassningar. Områden som berördes var exempelvis a) hur gör lärarna sin kartläggning av elevernas behov i nuläget? b) hur väljer lärarna ut vilka extra anpassningar som ska prövas? c) hur går genomförandet och uppföljning av extra anpassningar till i praktiken? d) på vilka sätt kan det skolpsykologiska och specialpedagogiska perspektivet bidra till att underlätta lärarnas arbete med extra anpassningar?
- I början av vårterminen 2017 skapades den första digitala prototypen av kartläggningsmaterialet grundat på tidigare arbete under hösten. Fortlöpande under vårterminen 2017 har det digitala materialet testats tillsammans med 4 pedagoger och 2 speciallärare från Strandskolan, 5 pedagoger och 1 speciallärare från Mölltorpskolan samt 2 pedagoger, 3 speciallärare, 1 elevresurs och 1 resurs för ökad skolnärvaro från Carl Johanskolan. Det digitala materialet har kontinuerligt utvärderats och omarbetats utifrån frågeställningar som exempelvis a) består kartläggningsmaterialet av huvudelementen från det specialpedagogiska, skolpsykologiska och pedagogiska perspektivet? b) är kartläggningens digitala flöde lätt att förstå och genomföra? c) upplever pedagogerna kartläggningen som ett relevant stöd för den dagliga planeringen och arbetet med extra anpassningar?

4. Att använda kartläggningsmaterialet för extra anpassningar systematiskt i hela skolkommunen och följa upp hur det fungerar.

Process 4 är avsedd och inplanerad att genomföras under höstterminen 2017. Potentiellt viktiga komponenter att ta hänsyn till i denna process kan vara:

- Presentera den färdiga versionen av det digitala kartläggningsmaterialet för samtliga skolor.
- Tillsammans med varje rektor diskutera och planera in möjlighet för pedagoger att arbeta med det digitala kartläggningsmaterialet tillsammans med den centrala elevhälsan.
- Kontinuerligt arbete med extra anpassningar där insatser och materialet följs upp på regelbunden basis och ett systematiskt sätt.

Resultat

Samtliga uppsatta målsättningar för projektet är uppfyllda bestående av att:

- ✓ **Skapa ett enkelt, tydligt och konkret kartläggningsmaterial** för att undersöka lärandemiljö i relation till elevens behov. Projektet har efter 5 omfattande testversioner utmynnat i ett färdigt digitalt kartläggningsmaterial.
- ✓ Projektet kommer **genomföras kollaborativt där lärarnas erfarenhet, elevhälsans perspektiv, rektorens pedagogiska ledarskap, skollidningens organisatoriska kompetens och övrig befintlig och relevant kunskap samlas ihop**. Arbetets metod och genomförande har präglats av en kollaborativ anda där det varit särskilt viktigt att aktivt involvera pedagogerna och deras kompetens i projektet.
- ✓ Kartläggningsmaterialet och föreslagna extra anpassningar kommer utmynna i en **digital plattform som ska vara enkel för skolan och lärarna att använda systematiskt för att följa upp de extra anpassningar som prövats**. Genomförande av det digitala kartläggningsmaterialet leder till en slutrapport av extra anpassningar för specifik elev. Den digitala slutrapporten är avsedd att fungera som ett stöd för lärare att genomföra och utvärdera interventionerna med elevhälsans hjälp.

Sammanfattande beskrivning av kartläggningsmaterialet

Det digitala kartläggningsmaterialet utgår ifrån en lösningsfokuserad problemformulering bestående av 5 huvudelement:

1. När och var uppstår svårigheten för eleven?

En svårighet som uppstår är utifrån ett relationellt och inlärningsteoretiskt perspektiv alltid kopplat till tid och rum. För att förstå ett hinder behöver vi därför ta reda på *när och var* ett hinder uppstår för eleven. I kartläggningsmaterialet kan elevens fungerande analyseras utifrån 5 typiska moment i en lektion som projektansvariga tillsammans med lärarna arbetat fram och definierat.

2. Hur syns svårigheten?

Utifrån ett inlärningsteoretiskt perspektiv kan även ett hinder definieras utifrån hur vi kan observera hindret, dvs vad för slags *studiehindrande beteenden* kan noteras i dessa lektionsmoment som sätter stopp för lärandet och som vi vill se mindre av. Dock är det inom inlärningsteorin lika viktigt att tydliggöra de studiefrämjande beteendena, dvs vad är det vi vill att eleven gör mer av som skapar goda förutsättningar för ett ökat lärande. I kartläggningsmaterialet kan läraren efter valt lektionsmoment välja utifrån ett antal givna studiehindrande beteenden även kallat *för nulägesbeskrivning*. För varje studiehindrande beteende finns även ett studiefrämjande beteende kopplat till denna även kallat *önskelägesbeskrivning*.

3. Förslag på extra anpassningar

Efter valda lektionsmoment, studiehindrande beteenden och studiefrämjande beteenden får läraren välja ett antal förslag på extra anpassningar specifikt kopplat till tidigare val. Syftet med interventionerna är att undanröja hinder som upptäckts och skapa goda förutsättningar

för ett positivt lärande. Förslagen på extra anpassningar har sin grund i de extra anpassningar som pedagogerna lämnat in tidigare under projektets arbetsprocess.

4. Sammanfattning av kartläggning och förslag på extra anpassningar

Efter genomförd skattning får läraren en sammanfattande rapport av valda lektionsmoment, studieförämjande beteenden (önskeläge) och förslag på extra anpassningar. Utformandet av rapporten har utgått ifrån syftet att stödja läraren vid den dagliga planeringen och arbetet med extra anpassningar.

5. Utvärdering av anpassningarna

Den sammanfattande rapporten ska utgöra ett underlag för utvärdering av valda extra anpassningar. Av särskild vikt vid utvärderingen är om valda interventioner har lett till att det studiehindrande beteendet minskat och att det studieförämjande beteendet har ökat i frekvens.

Diskussion

Om arbetsprocessen

Detta projekt har sedan starten haft en tydlig målsättning i form av en kollaborativ arbetsprocess mellan lärare, elevhälsa och skolledning för att skapa ett digitalt kartläggningsmaterial avseende extra anpassningar. Vi vill betona vikten av *den samarbetsinriktade arbetsprocessen mellan skolor och elevhälsan i arbetet med extra anpassningar vilket även lyfts fram i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapporten "Skolans arbete med extra anpassningar"*. Med andra ord kan inte slutresultatet i form av det färdiga kartläggningsmaterialet separeras från det omfattande samarbetet som varit huvudkomponenten i projektet. I efterhand har positiva effekter noterats av den kollaborativa arbetsprocessen som exempelvis:

- Upptäckande av möjliga hinder tidigt och det blir således lättare att hantera dessa.
- Tydliggörande av att uppdragen elevhälsa och skolans lärouppdrag hör ihop.
- Elevhälsoteamets metoder och perspektiv blir tydliga och konkreta för skolpersonalen.
- Elevhälsoteam finns mer tillgängliga för skolan som bollplank när det kommer till det dagliga arbetet i skolan.
- I och med samarbetet skapas ett gemensamt analysarbete för hur skola och elevhälsa kan arbeta tillsammans.

Om kartläggningsmaterialet

Avseende kartläggningsmaterialet och den tvärvetenskapliga ansatsen har en utmanande uppgift varit hur det specialpedagogiska och skolpsykologiska perspektivet kan sammanfogas på bästa sätt och stötta pedagogernas analys och dagliga arbete för elevernas fortsatta lärande.

I detta projekt har vi gjort ett försök att binda samman specialpedagogikens relationella perspektiv, skolpsykologins inlärningsteori samt lärarnas empiri för att undersöka elevernas behov i undervisningen. Specialpedagogiken och skolpsykologins kompetens har i detta fall utgjort "skelettet" för kartläggningen med fokus på att definiera olika lektionsmoment samt att specificera när ett hinder uppstår i undervisningen, hur det yttrar sig i form av studiehindrande beteenden och vad vårt önskeläge är i form av studiefremjande beteenden. Grundidén är att detta skelett ska underlätta lärarnas empiriska observationer och analys av hinder. Vidare har föreslagna interventioner i det digitala kartläggningsmaterialet sin grund i de extra anpassningar som lärarna lämnat in till projektansvariga under arbetsprocessen. På så sätt finns det en önskan att det digitala kartläggningsmaterialet kan systematisera lärarnas erfarenhet av effektiva interventioner för att omvandla dessa till beprövad erfarenhet.

När det kommer till kritik avseende materialet har en huvudrespons varit hur pass specifikt det digitala kartläggningsmaterialet är. Lärarnas funderingar har exempelvis varit om det digitala materialet kan stödja lärarna oavsett ämne eller om pedagogerna arbetar på låg-, mellan- eller högstadiet. Vår utgångspunkt har varit att börja med ett antal allmängiltiga principer för lärande utifrån våra olika professioner men att det är möjligt i ett senare skede att anpassa kartläggningsmaterialet utifrån ämnesdidaktik och skolstadium. Andra möjliga utvecklingsområden för kartläggningsmaterialet vi har noterat och/eller påbörjat är:

- Att matcha lärarnas förslag på extra anpassningar med nuvarande vetenskap och forskning avseende god undervisning. Detta utifrån skollagen om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
- För lärare som önskar mer information om föreslagna extra anpassningar skapa digitala informationsblad där det finns en tydlig förklaring av interventioner och hur dessa kan genomföras.
- Tilläggsmodul avseende elevinvolvering och inflytande. Exempelvis utformande av enkät där eleverna svarar på ett antal påståenden om deras upplevelse av extra anpassningar. Alternativt att utöka kartläggningsmaterialet till att eleverna får aktivt reflektera över sitt eget lärande, vad som fungerar väl och var hinder uppstår.
- Tilläggsmodul där lärare kan använda materialet som grund i samtal med vårdnadshavare/föräldrar för att på ett överskådligt sätt beskriva vad som fungerar väl och var det finns hinder för eleven.
- Tilläggsmodul där kartläggning genomförs av hinder utanför klassrummet då dessa kan påverka lärandet på lektionerna.
- Tilläggsmodul där en anpassad kartläggning görs för arbetet på förskolan.
- Utvärderingsmodul av stödmaterialet där pedagoger skattar nytta samt användarvänlighet.
- Statistik på gruppnivå som besvarar frågor som exempelvis hur ofta materialet använts, om detta varit ett gott stöd i undervisningen och om det finns mönster avseende var hinder brukar uppstå, elevbehov som är vanligast och hur väl de extra anpassningarna som föreslagits fungerar.

Slutord

Projektet hittills har bestått av en arbetsprocess till och med skapandet av det digitala kartläggningsmaterialet. Till hösten 2017 kommer ett fortsatt arbete med extra anpassningar där planeringen består av att implementera och testa materialet i hela skolkommunen. Faktorer som vi behöver ta hänsyn till i implementeringsprocessen är bland annat:

- Om det ges organisatoriska förutsättningar att arbeta med materialet utifrån varje skolas specifika organisation och upplägg.
- Om skolpersonalen upplever materialet som tydligt, konkret och lätt att använda i det dagliga arbetet.
- Hur tillgängliga är elevhälsans representanter som bollplank för att sätta igång och hålla detta arbete levande ute på skolorna.
- Hur varje skola kan finna ett enkelt och effektivt sätt att utvärdera detta.

Projektansvariga återkommer med uppdaterad information efter genomförd implementering hösten 2017.